

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

3 Vtrùm emptio census noui sit licita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Differre ab
emphyteu-
si.

in emphyteusi non transfertur nisi dominium vile: hic autem vtrumque, directum & vile. Secundo, Si in emphyteusi non solvatur pensio intra biennium, dam est Ecclesie, vel intra triennium, dum est secularis; dominium vile cadit in commissum, & ipso iure coalescit cum dominio directo: hoc autem non fit in censu, nisi de hoc expressè sit pactum inter partes. Tertio, Emphyteuta non potest rem vendere, domino directo non monito, aliàs cadit in commissum, & ex pretio tenetur ei solvere certam partem, quam vocant laudemium: ad neutrum tenetur debitor census.

Consigna-
tius.

Consignatus dicitur, quando quis super bonis suis, quorum dominium directum & vile retinet, vel etiam super persona sua, alteri ius pensionis annuæ consignat. de hoc est tota disputatio apud Doctores.

6

Diuisio.

Realis.

Dico Secundo, Consignatus census variè diuiditur. Primo, Ratione materiæ, in realem, personalem, & mixtum. *Realis* est, qui super re aliqua fundatur, ita vt ex ea re pensio debeatur. Huic respondet Primo in re ipsa obligatio realis, quæ rem perpetuò comitatur, etiam si alteri vendatur, tamquam onus quoddam seu grauamen illi annexum, donec legitime redimatur. Secundo, obligatio personalis in eo cuius illa res est. nam onus rei redimat in dominum. Tertio, relatio debiti in pensione. vnde pater, censui reali triplex correlatiuum partiale ordine quodam respondere.

7

Personalis.

Hypotheca
in persona-
li.

Personalis est, qui immediatè super personam, quæ seipsam obligat ad pensionem solutionem, constituitur. huic respondet tantum obligatio in persona, & debitum in pensione. Nec obstat, quòd hic interdum interueniat hypotheca: quia hæc non interuenit ex vi contractus censualis; sed superuenit per alium contractum: nam hypotheca solum exigitur ad securitatem contractus alterius. vnde ex ea non est soluenda pensio, nisi eo euentu, quo aliter solutio à persona debitore nequiret obtineri.

8

Mixtus.

Mixtus est, qui constituitur super re & super persona immediatè: ita vt etiam si res pereat, persona tamen maneat obligata. secus in merè reali, vbi re ex parte vel in totum pereunte, perit similiter census, vt infra dicitur.

9

Fructua-
rius.

Pecunia-
rius.

10

Certus.

Incertus.

Secundo diuiditur ratione pensionis; scilicet in *fructuarium*, ex quo debentur fructus, vt frumentum, vinum, &c. & *pecunarium*, ex quo pecunia.

Tertio, in censum certum & incertum. *Certus* est, cum determinata pecuniæ summa vel fructuum mensura, in pensionem constituta est. *Incertus*, cum indeterminata, v. g. tertia vel quinta pars fructuum constituitur soluenda. sicut fecit Ioseph in *Egypto*. hic enim modus non est licitus, nisi in censu seruatiuo.

11

Perpetuus

Redimibi-
lis & Irre-
dimibilis.

Tempora-
lis.

Quarto, ratione temporis futuri, in *perpetuum* & *temporalem*. *Perpetuus* diuiditur in *Redimibilem* & *Irredimibilem*. *Temporalis* verò in eum, qui extenditur in tempus certum, v. g. 10. vel 20. annorum; & in eum, qui in incertum, vt ad vitam vnius, duorum, vel trium hominum, qui vitalitius dicitur. vide Ioannem Maiorem in 4. d. 15. quæst. 34.

DUBITATIO III.

Utrum emptio census noui sit licita.

Quidam DD. olim putarunt, emptionem censuum nouorum, (id est, qui tunc primi constituuntur quando vendendi sunt) illicitam esse, etiam si in re aliqua fructifera constituantur; si pensiones recipiendæ putentur tandem superaturæ pretium. Secus tamen esse de antiquis; hos enim licitè emi posse pretio communiter taxato. Ita sentit Henricus quodlib. 8. quæst. 23. ratio ipsius est, quia emptio redditus noui, non emptio, sed purum mutuum est: sed in mutuo non licet plus pecuniæ accipere quàm datum sit: ergo, &c. Maior probatur, quia extrema huius contractus (inquit) sunt, pecunia simul data & pecunia per quotas recipienda; pecunia autem vendi non potest, sed mutuo datur. Nec refert; quòd in re aliqua fructifera videatur constitui, quia hæc solum se habet per modum hypothecæ. Idem sentire videntur Innocentius & Ioannes Andreas in cap. In ciuitate, de vlturis.

12
Sententia
Henrici de
nouis consi-
bius.

Verum contraria sententia est communis & certa. Nò minùs licitè emi nouos redditus, quàm antiquos. Ita Conradus quæst. 79. vbi 12. rationibus Henrici sententiam refutat. Sotus lib. 6. quæst. 5. artic. 1. Medina de vltura quæst. 12. Couarr. lib. 3. variar. cap. 7. numer. 2. Nauarr. comment. de vlturis num. 69. & seqq. & alij. Probatur Primo, Quia Martinus V. & Calixt. III. in suis Extrauagantibus, quæ habentur inter communes, titulo de emptione & venditione, auctoritate Apostolica declararunt, *census eos, qui conditiones ibidem positas haberent, esse iustos & licitos, & debitores ad solutionem obligari*. Nec distinguunt hi Pontifices inter antiquos & nouos; sed in genere de omnibus loquuntur. Secundo, Quisque potest de nouo constituere ius percipiendæ pensionis in suis bonis, titulo donationis, vt ipsi farentur: ergo etiam titulo emptionis; non enim minoris valet quod emitur, quàm quod donatur. Tertio, Quia antiqui aliquando fuerunt noui, & lapsus temporis non fecit eos esse iustos: ergo sicut antiqui vendi possunt, ita & noui. Quarto, Potest quis alteri vendere ius seruitutis in suo agro, de nouo constituendum; ego etiam ius percipiendæ pensionis annuæ. Pater consequentia; quia sicut ius seruitutis est particula quædam decerpta ex iure integro, quod dominus habet in re sua; ita & census, seu ius pensionis annuæ, est pars quædam iuris, quam domini habet in re sua. si ergo illa vendi potest, etiam hæc.

13
Emptio
censuum
concessa,
etiam nouo-
uorum.

Ad fundamentum contrariæ sententiæ Respondeo, Verum non esse, nullam hic interuenire mercem præter pecuniam, seu pensiones annuas: nam id quod venditur & emitur propriè & immediatè in hoc contractu, non est pecunia aut pensio annua, sed ius ad pensionem annuam exigendam: quod ius multum distinctum est à re ipsa; vt ostendit Conradus. deinde etiam pecunia absens & periculis exposita vendi potest pro præfente, vt infra dicitur, cap. 23. dubit. 4.

14
Ad rationē
sententiæ
contrariæ.

Dices, Illud ius non extat: ergo non potest vendi. Respondeo Primo, Et si nunc non extat, tamen paulò post extabit; vnde potest vendi, sicut hereditas

ditas futura, & iactus reiis futurus vendi potest, vt rectè Medina quæst. 12.

Respondeo Secundò, Falsum esse, hoc ius non extare antequam vendatur: extat enim in ipso vendente; nam hic ius habet percipiendi pensionem ex re sua, (quamquam tunc non vocetur census) quod ius sicuti alteri donare potest, ita etiam vendere, tamquam rem modò extantem.

DYBITATIO IV.

Utrum iure naturæ emptio census personalis sit licita.

15
Emptio
census rea-
lis.

15 **S**uppono, emptionem census realis redimibilis licitam esse; quod expressè habetur in Bulla Pij V. anno 1568. de censibus edita, & in Extrauag. Martini V. & Calixti III. titulo de empt. & vendit. Ratio est; quia sicuti emptio prædij licita est cum pacto de retrovendendo, ita etiam emptio iuris percipiendi fructus ex illo prædij; quod ius est pars quadam iuris existentis in domino prædij. vt enim dominus potest vendere totum ius suum, quod habet in prædij, ita etiam potest vendere partem iuris, quæ nihil est aliud quàm census realis. vide Couarr. lib. 3. variar. cap. 7. num. 5.

16
Personalis.

16 Sed difficultas est de personali. Multi DD. negant, quos citat & sequitur Nauarrus comment. de vfuris, numer. 81. Innocentius, Hostiensis, Ioannes Andreas, Ancharanus, Antonius de Butrio, Cardinalis Zabarella, Panormit. & Anani. in cap. In ciuitate, de vfuris, D. Antoninus 2. p. tit. 1. cap. 8. Angelus v. Vfuræ. §. 78. & quidam recentiores. Probat hanc sententiam Nauarrus, Primò, Quia census personalis est inuentio noua, & numquam in Repub. Romana post susceptam religionem Christianam vfurpata. Secundò, Pensio non potest in libera persona constitui, eo modo, quo in prædij constituitur. Teriò, Liber homo non potest pignori dari, cap. 2. de pignoribus: atqui ius census maius est iure pignoris: ergo. Quartò, Quia liber homo non potest in seruitutem rapi ob debita.

17
De quale
censu per-
sonali lo-
quantur.

17 Verùm ex his rationibus satis constat, hos Auctores non loqui de censu personali, qui passim est in vfu; sed de eo, qui ita constituitur in persona, sicut constitui solet in prædij; adeò vt si non sit soluendo, creditor possit debitorem vendere, aut trahere in seruitutem, sicut prædij vendi aut vindicari in dominium potest. Nos autem non loquimur de tali censu personali, sed de eo, qui in creditore solam ponit ius pensionis annuæ; (cui interdum ad securitatem accedit ius hypothecæ in omnibus bonis debitoris) in debitore verò tantum obligationem personalem illius soluendæ; (& in bonis obligationem hypothecariam) quæ transeat ad heredes; ita tamen vt non obliget illos nisi secundum vires hereditatis. quo fit vt sæpè tales census pereant, etiam si omnia bona pro illis hypothecata fuerint.

18
Esse licitã.

18 Respondeo igitur & Dico Primò, Censum personalis emptionem licitam esse. docet hoc Conradus q. 74. & 79. Maior in 4. d. 15. q. 34. Gab. ibidem q. 12. ar. 1. conclus. 1. Sotus lib. 6. q. 5. art. 1. conclus. 4. Ioannes Medina, de vfura quæst. 11. §. Sed quæret aliquis. Couarr. lib. 3. variar. cap. 7.

n. 5. Thomas Boninfignius c. 4. n. 7. denique puto fore paucos ex Auctoribus, quos Nauarr. citat, qui talium censuum emptionem condemnarent. Nam Panormitanus, citatus à Nauarro q. 5. aperitè eam admittit esse licitam. Probatur Primò, Quia olim etiam Ecclesiæ debebantur decimæ personales, scilicet ex labore manuum, & ex negotiatione; vt patet cap. Decimæ, 16. quæst. 1. & cap. Apostolica, & cap. Pastoralis, de decimis, quæ etiam nunc quibusdam locis soluntur. Item Esdra lib. 2. cap. 10. fideles constituerunt annum reditum tertie partis sibi pro fabrica templi, panibus propositionis, & sacrificijs, idque tantum super personas suas; atqui talis obligatio vel sponte suscepta, vel à Superiore legitime imposita, est certo pretio æstimabilis: ergo vendibilis. quare etiam census personalis vendibilis erit, cum talis obligatio sit verè census personalis.

Secundò, Si ad censum res aliqua distincta à persona venditoris requireretur, super qua census dicatur constitui, id esset, vel quia illa res deberet emptori census vendi, vel certè quia fructus eius, illi vendi deberent. Atqui neutrum est verum. Non enim res illi venditur; quia dominium ei directum & vtile manet apud venditorem census, qui liberè eam potest alienare in quem voluerit, vt patet ex Bulla Pij V. Neque etiam fructus proprie illi venduntur; quia sæpè fit vt sit census pecuniarius, qui super agro constituitur. Deinde etiam si concederemus fructus rei vendi, simili modo vendi possunt fructus, & lucra personæ. Si dicas rem fructiferam requiri, vt ius percipiendi ex ea fructus (quod ius est penes dominum rei) possit alteri vendi, in quo iure alteri collato consistit ratio census: cur non similiter potest vendi ius illud, quod quisque habet percipiendi lucri ex sua industria suisque bonis; obligando se & posteros suos ad eam diligentiam, quæ ad solutionem sufficit: sicut enim fertilitas agri est naturalis, ita fertilitas (vt ita dixerim) hominis, quæ potest acquirere lucrum, est voluntaria; ac proinde potest se homo ad eam obligare. quòd si etiam agri fertilitas esset in hominis potestate, possit similiter homo obligari ad eam procurandam: imò hoc ipso, quo census super agro constitutus est, homo, sine alio pacto, tenetur ad eum bona fide & diligenter colendum. non ergo mirum esse debet, si possit obligari censu personali ad eam industriam, qua tantum acquirat, quantum necesse est ad pensionis solutionem.

Nec obstat, quòd posteri quoque obligentur; quia sicut obligationes aliæ personales ex alijs contractibus oriæ, transeunt ad heredes, eosque obligant lege iustitiæ; ita etiam hæc obligatio soluendæ pensionis, etiam si merè sit personalis, ad heredes transire potest. omitto alias rationes minoris momenti.

Dico Secundò, Hanc emptionem esse licitam, etiam si pensiones sperentur excessuræ pretium. colligitur ex Auctoribus citatis. qui enim admittunt hunc censum, admittunt eo modo, quo passim est in vfu: atqui nemo huiusmodi censum emit, nisi verisimile ei sit, pensiones cum tempore excessuras pretium: est enim census perpetuus, et si redimibilis, ex parte venditoris. vnde semper sperat emptor se plus accepturum, quàm dedit: nam sperat se accepturum pensiones aliquot, & postea si venditor voluerit post aliquot annos se libe-

20
Si pensiones
superent
pretium.